

עו"ד (ב) דים בלי תמורה

תוך יום אחד נענו 1,000 איש לקריאתו של שחר ולנר והם הצטרפו לפרוייקט שאותו הקים: "שכר מצוה" ■ מדובר במתנדבים שעבודתם מוערכת במיליונים רבים. כולם עורכי דין שהחליטו לייצג את בעלי הדין שאין להם מנין לשלם את ייצוגם ■ הפרוייקט ניפץ מאז הקמתו מיתוסים רבים. העיקרי שבהם הוא שעורכי דין הם, עדיין, בני אדם ■ אבל גם אחרי ההצלחה - שחר אינו חושב לפרוש. יש לו עוד כמה מטרות שאותן כדאי ליישם בעולם המשפט ■ דברים שיש להם שחר

מאיר גולד

שמקבל משמעות כשהוא נשמע מפיו של עו"ד צעיר ומוכשר שהכל צופים לו עתיד מבטיח, בפרט כשמדובר בכנו של עו"ד ותיק ומוערך כמו עו"ד זאב ולנר, מהמומ"חים הידועים בתחום דיני המשפחה ומהדמויות הבולטות בעולם המשפט. מה שברור הוא שאיום שכזה טרם נשמע בלשכה.

באותה תקופה נערכו בחירות לראשות לשכת עורכי הדין. המועמדים כולם הבטיחו את תמיכתם בהפעלת פרוייקט "שכר מצוה" אותו הגה ולנר. איש לא שיער שמאחורי הרעיון עומד אדם שרואה בפרוייקט ייעוד ולא גימיק לקידום אישי, אך זו היתה המציאות. בסופו של דבר זכה בבחירות (שזכו בשעתו לסיקור נרחב) עו"ד דר' שלמה כהן, שהחליף את עו"ד דרור חוטר ישי, מי שתקופת כהונתו כיו"ר הלשכה התאפיינה בחיכוכים רועשים עם בית המשפט. שחר ולנר נתן שבוע' ליו"ר החדש להתארגן, ורשם לעצמו להתקשר אליו כעבור שבוע כדי לדרוש את פריעת השטר.

הוא לא נאלץ לחכות. "כבר למחרת התקשר אלי ד"ר כהן וביקש לקבוע פגישה. הצגתי בפניו את התכנית והוא נתן לה אור ירוק. סוכם שהלשכה תממן את הפעלת התכנית, והפרוייקט יהפוך לאחד מדגלי הלשכה". כנראה שקיימים בכל זאת הבדלים בין עורכי דין לפוליטיקאים: הם לפחות סבורים שהבטחות יש לכבד, גם אם הן נאמרות בהשראת הבחירות הקרובות...

עו"דים מתנדבים? יש דבר כזה

התכנית, מבוססת למעשה על עקרון דומה הקיים במדינות מערביות רבות. לא כל אדם יכול לממן לעצמו ייצוג משפטי, וחובתה של המערכת המשפטית לדאוג שמי שחפץ בכך יזכה ליצוג הולם, גם אם הוא אינו מסוגל לשלם. העקרון מופיע גם בלשכת עורכי הדין, שמקימה הצהירו בעבר כי יקימו מנגנון לשירות השכבות החלשות. ולנר סבור שמדובר בחובה, לא רק מוסרית, המוטלת דווקא על שכמם של עורכי הדין. יש לו השקפה סדורה בנושא:

"החוק העניק לעורכי הדין מונופול על מתן שירותים משפטיים, הוא קובע. "הרי לא תעלה על דעתך לגשת למשפט מבלי להצטייד בעו"ד. משום כך, הלשכה, שהיא הגוף המאגד בתוכו את כל עורכי הדין, חייבת אפוא לתת את דעתה על המונופול שברשותה, ולאפשר לפחות למי שנפגעים מהמונופול - ליהנות מהייצוג המשפטי שנמנע מהם."

לשכת עורכי הדין

משלמים טבין ותקילין, הם טענו, למה שלקוחות ישלמו על השירות הזה?

נשמע דמגוגי, אבל יש משהו בדברים. ולנר, עו"ד צעיר שטרם "איבד את הצפון", נאלץ להוכיח בק"ג טעמים כיצד לא יקצץ הפרוייקט את הענף עליו הם יושבים: "אלו שיעזרו במסגרת הפרוייקט", הסביר לכל אוזן שמוכנה היתה לשמוע, "אינם מממנים לעצמם טיפולי שיניים דחופים משום שאין להם מאיפה לשלם מאה שקל עבור סתימה. מהם אנו מצפים שיממנו לעצמם סעד משפטי?" לא שהטענה הצליחה לרכך את ההתנגדות: בשלב כלשהוא מצא את עצמו שחר מאיים כי הוא מחזיר את תעודת העו"ד שבה זכה לאחר לימודיו המפרכים. איום

על התגלית המפתיעה שהצליח שחר ולנר לגלות, מגיע לו ללא ספק פרס נובל: עורכי דין, הוא הוכיח, הם בעצם בני אדם. זהו הגילוי בה"א הידיעה, שהצליח לנפץ מיתוסים רבים שנכרכו סביב אופיים של עורכי הדין. הנה, קחו את הכללים שנראו כה יציבים: עורכי דין חושבים רק על כסף; לעורך הדין לא אכפת מהבעיה שלך, הוא הרי מתפרנס מבעיות כאלו, אכפת לו רק מכספך. איך הכללים מסתדרים עם הנתון שאומר כי למעלה מ-1,000 עורכי דין הביעו נכונות מיידית להצטרף לפרוייקט "שכר מצוה"?

1,000 כבר מוזמן אינו המספר העדכני. כיום נע המספר באיזור 5,000, כשמתוכם כמה וכמה עורכי דין ידועים ומוערכים בקהיליה המשפטית, המקדישים שעות רבות לטיפול בחיקים של מעוטי יכולת שידם אינה משגת לממן לעצמם הגנה משפטית - והם יזכו לה חינם אין כסף. קשה להאמין אך זו מציאות קיימת.

יגאל ארנון הוא אחד מהם. הוא עומד בראש משרד שנחשב לטופ שבטופ: 73 עורכי דין עובדים תחתיו והם מספקים שירותים לקליינטורה מצומצמת מאד הכוללת מפורסמים הנמנים על העשיריון העליון בלבד. ועם זאת, ישנם לקוחות שזוכים לקבל שירותים ממשרד עורכי הדין של ארנון ושוח' בלי שייאלצו להוציא שקל.

ארנון אינו היחיד, הוא רק אחד מהרשימה שאותה מחזיק כעת בידי שחר ולנר בלא מעט גאווה. "הייתי אז סטודנט למשפטים בשנה השלישית", הוא משחזר, "עברתי את הבחינות, עשיתי את הסטאו', ובמקביל התנדבתי במסגרת פרוייקט שנקרא 'הל"ב למשפט' בראשותם של עו"ד יורם סג"ר ודובי ארבל. הפרוייקט הצליח לסייע לחברה החלשה, ואני שגיליתי פתאום את הסיפוק שבנתינה, הגעתי למסקנה שלצד הקריירה, יש לי כאן גם ייעוד."

אז עדיין לא היה שחר מה שהוא היום. בשנים שחלפו מאז, הוא הספיק לעשות מהפכה בחייו, לקבל עליו עול תורה ומצוות ולגלות את האור שביהדות, וזה, אם תרצו, נושא לסיקור בפני עצמו. אך גם אז, כאשר הזקן והכיפה נעדרו עדיין מדמותו החייכנית, חש שהתפקיד המוטל עליו הוא לתרום לאחרים, והוא הגה את מה שהפך לפרוייקט "שכר מצוה".

זה לא היה קל. בלשכת עורכי הדין, הגוף שבפניו העלה שחר את רעיון הקמת מחלקת ה'פרו בוני' (פרו בוני פובליקו) - סיוע חינם לציבור, לא אהבו את הרעיון. בלשכה קמה אופוזיציה לוחמת שלא מיהרה ליישר קו עם המגמה החדשנית לפיה יתנו עורכי דין שירותים משפטיים חינם. הם חששו, ובצדק, שבמצב כזה יאבדו עורכי דין את מקורות פרנסתם: אם אפשר לקבל חינם שירות שעליו